

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

w sprawie K. S. oskarżonego z art. 212 § 1 k.k. skargi obrońcy
na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 września 2024 r., sygn. akt IX
Ka 895/24, uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w
Warszawie z dnia 10 maja 2024 r., sygn. III K 785/23, i przekazujący sprawę do
ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 *in principio* k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**oddalić skargę, a kosztami sądowymi postępowania
skargowego obciążyć oskarżonego K.S.**

UZASADNIENIE

K.S. został oskarżony o występki z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. polegające na tym, że w W., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w korespondencji mailowej z dnia 26 i 27 lipca 2023 r., wysłanej ze swojego adresu [...]org, do: a) S.S., prezesa zarządu P. sp. z o.o. na adres (...), b) pracowników spółki W. sp. z o.o. na adresy (...), (...) c) pracowników kancelarii M.. na adres (...), zawarł nieprawdziwe twierdzenie co do zakresu stawianych P.F. zarzutów, twierdząc, iż został on oskarżony o udział w zorganizowanej grupie przestępczej czerpiącej korzyści z cudzej prostytucji, zajmującej się wymuszeniami, porwaniami i propagowaniem faszyzmu, czym pomógł P.F. o postępowanie i właściwości, które naraziły go na poniżenie w opinii

publicznej oraz na utratę zaufania dla danego stanowiska, zawodu, prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie wyrokiem z dnia 10 maja 2024 r., sygn. akt III K 785/23, oskarżonego K.S. uniewinnił od popełnienia zarzucanego mu czynu, kosztami sądowymi obciążył oskarżyciela prywatnego P.F., uznając je za uiszczone w całości, oraz zasądził od P.F. na rzecz oskarżonego K.S. kwotę 1.008 zł tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem jednego obrońcy.

Od tego wyroku apelację wniósł pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, który na podstawie art. 438 pkt 1 - 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1/ obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy oceny materiału dowodowego, w tym zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonego, akcentującej przy tym okoliczności niekorzystne dla oskarżyciela prywatnego, przy jednoczesnym pominięciu lub bagatelizowaniu okoliczności dla niego korzystnych, tj. poprzez pominięcie istotnych okoliczności wynikających z treści aktu oskarżenia w sprawie III K 113/20 Sądu Okręgowego w Białymstoku, zeznań M.N., W.W., S.W. oraz Ł.D., co miało wpływ na treść wyroku poprzez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, a w konsekwencji uniewinnienie oskarżonego;

2/ obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 370 § 4 k.p.k. poprzez uchylenie pytania pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego:

a/ skierowanego do świadka W.W.: „Czy informacja wpływała na wizerunek?”,

b/ skierowanego do świadka M.N.: „Czy gdyby pan miał wiedzę o przeszłości oskarżyciela, tak jak w tym artykule, czy współpraca wyglądałaby inaczej?”,

co miało wpływ na treść wyroku poprzez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, że treść wiadomości mailowych wyklucza przyjęcie, iż mogła narazić P.F. na utratę zaufania niezbędnego dla wykonywanej przez niego działalności, podobnie jak i poniżyć go w opinii publicznej;

3/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na treść wyroku poprzez ustalenie, że:

a/ „żaden z adresatów maili nie przywiązał wagi do jego treści co wyklucza przyjęcie, że ich treść mogła narazić P.F. na utratę zaufania niezbędnego dla wykonywanej przez niego działalności, podobnie jak i poniżyć go w opinii publicznej”,

b/ „informacja o zorganizowanej grupie przestępczej, będącej przedmiotem śledztwa, pokrywa się z informacją, zawartą w mailu”,

c/ „oskarżony nie działał z zamiarem zniesławienia P.F., lecz zebrania materiału do publikacji prasowej, która ostatecznie uwzględniła przekazane mu w tym zakresie informacje”,

4/ obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 212 § 1 k.k., poprzez wyrażenie błędnego poglądu prawnego, że skierowanie wiadomości mailowej do ograniczonego kręgu osób nie może poniżyć w opinii publicznej.

W konkluzji pełnomocnik wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie oskarżonego K.S. za winnego zarzucanego mu czynu.

Sąd Okręgowy w Warszawie na mocy wyroku z dnia 23 września 2024 r., sygn. akt IX Ka 895/24, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Skargę od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca oskarżonego – K.S., zaskarżając go na podstawie art. 539a § 1 - 3 k.p.k. i zarzucając naruszenie art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. poprzez błędne przyjęcie, że zachodzi konieczność uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, podczas gdy brak jest w przedmiotowej sprawie podstaw do przyjęcia, iż zachodzą podstawy do skazania oskarżonego, a Sąd II instancji nie dokonał jakichkolwiek czynności ani nie przeprowadził dowodów, które pozwalałyby stwierdzić, czy perspektywa skazania oskarżonego jest rzeczywiście realna i w konsekwencji, czy w świetle art. 454 k.p.k. niezbędne było uchylenie wyroku uniewinniającego, w tym w sytuacji, gdy materiał dowodowy został zebrany w sposób kompleksowy przez Sąd I instancji, a ewentualne uzupełnienie materiału dowodowego lub dokonanie dodatkowych czynności mogło zostać wykonane przez

Sąd odwoławczy, bez potrzeby przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

W konkluzji na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na skargę obrońcy oskarżonego, pełnomocnik oskarżyciela prywatnego wniósł o oddalenie skargi jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę oskarżonego skarga okazała się niezasadna.

Zgodnie z art. 539a § 1 i 3 k.p.k. skargę na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Z treści powyższych przepisów wynika, że rozpoznanie skargi musi ograniczać się do zbadania, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest więc jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne.

Natomiast niedopuszczalne jest, aby Sąd Najwyższy w trybie art. 539a k.p.k. samodzielnie ocenił, czy zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona czynu zabronionego i doszedł do odmiennych wniosków i z tego powodu uchylił zaskarżony wyrok (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16, LEX nr 2204960*). W postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi na wyrok sądu odwoławczego Sąd Najwyższy nie może więc oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy określone w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego – nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k.

do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie – rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Interwencja Sądu Najwyższego w ten zakres orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania sprawy.

Tak też w tym przypadku nie może on ocenić, czy wnioski wysnute przez Sąd odwoławczy na podstawie zgromadzonego i ujawnionego w sprawie materiału dowodowego są prawidłowe. Sąd drugiej instancji w niniejszej sprawie jasno podkreślił: „Zakaz sformułowany w art. 454 § 1 k.p.k. stanowiącym, że Sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w I instancji”. Co więcej, jasno wynika z uzasadnienia wyroku tego Sądu, z jakiego powodu Sąd odwoławczy uznał uchylenie za konieczne. Wyliczył szczegółowo, jakie dowody zostały błędnie ocenione, a jakich dowodów w ogóle nie dostrzegł Sąd I instancji: „Trafnie zarzucił skarżący, że wyrok uniewinniający oskarżonego K.S. od zarzucanego mu czynu jest konsekwencją dowolnej oceny dowodów i poczynionych na tej podstawie wadliwych ustaleń faktycznych w zakresie braku po stronie oskarżonego zamiaru zniesławienia oskarżyciela prywatnego oraz <<pokrywania się>> zawartych w dowodowych mailach informacji z treścią aktu oskarżenia skierowanego przeciwko P.F., jak też, że skierowanie wiadomości mailowych do ograniczonej liczby osób wyklucza przyjęcie, iż zawarte w nich treści mogły poniżyć P.F. w opinii publicznej lub narazić go na utratę zaufania niezbędnego do wykonywania prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, ponieważ żaden z adresatów nie przywiązywał do nich wagi”.

Sąd II instancji był przekonany o winie oskarżonego stwierdzając: „Treść owej informacji na temat zarzutów jakie rzekomo postawiono P.F. miała niewątpliwie charakter poniżający. Tego rodzaju działania nie mogą być tłumaczone wolnością słowa, zbieraniem materiałów do publikacji prasowej i prawem dziennikarzy do informowania opinii publicznej. Nie służyły wszak realizacji żadnego z tych celów, skoro pomimo dostępu do dokumentu w postaci aktu oskarżenia przeciwko P.F., oskarżony zawarł w przesłanych mailach wiadomości oczywiście nieprawdziwe, które w sposób obiektywny mogły oskarżyciela prywatnego poniżyć zważywszy na charakter przestępstw o popełnienie których

został pomówiony, jak i narazić na utratę zaufania potrzebnego do prowadzenia działalności gospodarczej”.

Nie znajduje więc potwierdzenia w treści uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego twierdzenie obrońcy, że „Sąd ten ograniczył się do zakwestionowania ustaleń Sądu, przyjmując odmienną ocenę niż dokonana przez Sąd I instancji, nie odnosząc się w ogóle do tych aspektów materiału dowodowego, które uzasadniają wydanie wyroku uniewinniającego”. Sąd jasno i bez żadnych wątpliwości stwierdził, że w badanej sprawie dostrzega uzasadnioną zarówno w aspekcie prawnym, jak i faktycznym, możliwość wydania wyroku skazującego. W tej sytuacji nie może być mowy „o przedwczesności zastosowania art. 454 § 1 k.p.k. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu”. W trybie rozpoznania skargi złożonej na podstawie art. 539a § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy nie może dokonać oceny materiału dowodowego, której dotyczy znaczna część uzasadnienia skargi obrońcy – nie może więc ocenić, czy „przedwczesne było przekonanie o winie oskarżonego”.

W świetle treści uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego jasne jest, że konieczne było uchylenie wyroku Sądu I instancji, skoro zgodnie z art. 454 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie. W takim wypadku kontrola skargowa przeprowadzana przez Sąd Najwyższy w postępowaniu prowadzonym w oparciu o art. 539a k.p.k. obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, że sąd odwoławczy "nie może skazać oskarżonego, co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie". W rezultacie, Sąd odwoławczy nie miał możliwości dalszego procedowania w sytuacji, w której uznał, że zachodzą podstawy do wydania wyroku pogarszającego sytuację prawną oskarżonego. Z analizy treści uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego wynika przy tym, że podstawą uchylenia wyroku Sądu I instancji nie była wyłącznie sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem I instancji, a realne przekonanie o konieczności bezwarunkowego skazania oskarżonego (tak Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSKNKW 2018, z. 11, poz. 73 oraz w wyroku z dnia 24 lipca 2019 r., IV KS 30/19, LEX nr 269538). Analiza niniejszej sprawy nie wykazała, by doszło do naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. – co jest jedyną płaszczyzną oceny dokonywanej w trybie przepisu art. 539a § 1 i 3 k.p.k.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. postanowiono jak w części wstępnej postanowienia. Rozstrzygnięcie co do kosztów postępowania znajduje uzasadnienie w treści art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 1 k.p.k.

[WB]

[ał]